11107 - Hasta için Ramazan'da oruç tutmaması mı daha fazîletlidir?

Soru

Hastanın (Ramazan'da) oruç tutmaması mı, yoksa zorluğa katlanıp oruç tutması mı daha fazîletlidir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Ramazan'da oruç tutmak hastaya zor geliyorsa, oruç tutmaması daha fazîletlidir. Oruç tutmadığı günleri daha sonra kaza eder. Zorluk ve meşakkatle birlikte oruç tutması müstehap değildir.

Bunun delili:

1. Abdullah b. Ömer'in -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

[إِنَّ اللهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ.] رواه أحمد وصححه الألباني في إرواء الغليل

"Şüphesiz ki Allah, kendisine isyan edilmesini (karşı gelinmesini) çirkin gördüğü gibi, ruhsatlarının yerine getirilmesinden (istifâde edilmesinden) de hoşnut olur." (İmam Ahmed müsnedi; hadis no:5832. Elbânî, "İrvâu'l-Ğalîl", hadis no:564'te hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.)

2. Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

[مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إلا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا، فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ. وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ إلا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللهِ فَيَنْتَقِمَ لِلهِ بِهَا.] رواه البخاري ومسلم

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- iki şey arasında muhayyer kılındığı (seçim yapmak durumunda kaldığı) zaman, -günah olmadıkça- o iki şeyin en kolayını alırdı. Günah olduğu zaman, ondan herkesten çok uzaklaşırdı. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hiçbir zaman kendi nefsi

için intikam almaya kalkışmamıştır. Ancak Allah'ın haram sınırları çiğnendiği zaman Allah için ondan intikam alırdı." (Buhârî; hadis no: 6786. Müslim; hadis no: 2327)

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu hadisi şerh ederken şöyle demiştir:

"Hadiste, haram veya mekruh olmadıkça, en kolay ve en yumuşak olanı almanın müstehap olduğu belirtilmektedir."

Aksine hastanın zorluk ve meşakkatle birlikte oruç tutması mekruh görülmüştür. Hatta oruç tutması sebebiyle kendisine bir zarar vermesinden endişe edilirse, oruç tutması kendisine haram olur.

Nitekim İmam Kurtubî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Oruç konusunda hasta için iki durum vardır:

Birincisi:Oruç tutmaya hiçbir şekilde gücünün yetmemesidir.Bu takdirde hastanın oruç tutmaması (orucunu bozması) farzdır.

İkincisi: Zarar mermesi ve zor gelmesiyle birlikte oruç tutmaya gücünün yetmesidir.Bu takdirde oruç tutmaması (orucunu bozması) müstehaptır. Böyle bir durumda oruç tutan, ancak câhil kimsedir." (Kurtubî; c: 2, s: 276)

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Hasta, bununla birlikte zorluk ve meşakkate dayanıp oruç tutarsa, nefsine zarar veren bir şeyi yaptığı, Allah Teâlâ'nın kendisine tanıdığı kolaylığı terk ettiği ve ona vermiş olduğu ruhsatı kabul etmediği için mekruh bir iş yapmış olur." (el-Muğnî; c: 4, s: 404)

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn de -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"...Böylelikle oruç tutmak kendilerine zor ve meşakkatli gelen, belki de zarar veren bazı gayretli kimselerin ve hastaların bu konuda hatalı olduklarını öğrenmiş oluyoruz. Çünkü bu kimseler, oruç tutmamaktan (oruçlarını bozmaktan) yüz çevirmektedirler.

Bu sebeple biz deriz ki:

- Bu kimseler, Allah -azze ve celle-'nin kendilerine bahşetmiş olduğu lütuf ve keremi kabul etmemek, onlara vermiş olduğu ruhsatı reddetmek ve nefislerine zarar vermekle hatalı davranmışlardır. Oysa Allah -azze ve celle- bu konuda şöyle buyurmaktadır:

[وَلاَ تَقْتُلُواْ أَنفُسَكُمْ ... [سورة النساء من الآية: 29 ...

"...Kendi kendinizi öldürmeyin!..." (Nisâ Sûresi: 29)

(eş-Şerhu'l-Mumti'"; c: 6, s: 352)

Bu konuda (1319) nolu sorunun cevabına da bakabilirsiniz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.